

VISIEDOCUMENT

2019-2022

Het College Specialismen Verpleegkunde

Anker in het veranderende landschap

Inhoud

Inleiding.....	3
De verpleegkundig specialist.....	5
Het College Specialismen Verpleegkunde (CSV)	6
Samenstelling van het College Specialismen Verpleegkunde.....	8
Taak en opdracht.....	8
De opleiding tot verpleegkundig specialist	9
Huidige stand van zaken met betrekking tot de opleidingen	10
Het verder ontwikkelen van het beroep, de opleiding en het werkveld	11
Beleidsagenda 2019-2022	12
Bijlage: samenhang wet- en regelgeving	14

Over het CSV:

Het College Specialismen Verpleegkunde (CSV) stelt regels vast voor de opleidingen, de erkenning van opleidingen en opleiders en de (her)registratie van verpleegkundig specialisten. In het CSV zitten verpleegkundig specialisten en leden, voorgedragen door opleiding beroeps- en brancheorganisaties.

Inleiding

De samenstelling van de Nederlandse bevolking verandert: Nederland vergrijst. Het aandeel ouderen op de totale bevolking zal de komende decennia drastisch blijven toenemen en tegelijkertijd neemt de beroepsbevolking in omvang af. De groeiende groep ouderen zal door haar hoge leeftijd een steeds groter beroep doen op de gezondheidszorg. En de zorgsector zal steeds meer moeite krijgen op die vraag tijdig en adequaat te reageren. Het wordt daarbij een toenemende uitdaging de zorg betaalbaar te houden.

Ook de zorg ontwikkelt zich: steeds langer zijn er nog behandelingen mogelijk die het leven van ouderen verlengen en veraangemen. Een mogelijk aanbod schept daarbij altijd een nieuwe vraag. De organisatorische uitdaging - hoe blijven we goede zorg leveren met de groeiende vraag en steeds minder professionals aan het bed? – dringt zich op. Ook zijn er veel technologische ontwikkelingen in de zorg, zoals telemedicine, wearables, zorgrobots. Een deel van deze technologie is gericht op het langer thuis kunnen verplegen van mensen. Verpleegkundigen krijgen hiermee te maken in hun werk en het is belangrijk dat ze meedenken: wat is in de praktijk toepasbaar, wat is de opbrengst voor de patiënt? En hoe sluiten we met technologische innovaties goed aan bij de leefwereld van onze cliënten en patiënten?

Onze visie op gezondheid is gemoderniseerd. De World Health Organisation hanteert nog steeds de klassieke definitie van gezondheid uit 1948. Gezondheid zou volgens die definitie ‘... een toestand zijn van volledig fysiek, geestelijk en sociaal welbevinden’ zijn. Maar dan zijn wel héél veel mensen ‘patiënt’, want wie bevindt zich langdurig in die volledige situatie van volledig welbevinden? Huisarts en onderzoeker Machteld Huber organiseerde in 2009 samen met de Gezondheidsraad en ZonMw een tweedaagse internationale conferentie, waarbij wereldwijd tal van experts zich over de definitie van gezondheid bogen. Dit leidde tot een nieuwe definitie: “Gezondheid als het vermogen je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven.” Deze visie doet meer recht aan zelfbeschikking en zelfregulatie voor mensen met chronische aandoeningen en past beter bij het verpleegkundig paradigma. Ook daagt dit nieuwe concept – dat de naam ‘positieve gezondheid’ kreeg - patiënt en zorgverleners uit tot ‘samen werken’ aan gezondheid. Het concept is inmiddels enthousiast omarmd door zorgverleners, instellingen, patiënten federaties en zorgverzekeraars.

Samen met bovenstaande trends maken **ontwikkelingen binnen het beroep van verpleegkundig specialisten zélf** ook dat het College Specialismen Verpleegkunde de komende twee jaar een nieuwe impuls wil geven aan specialismen in de verpleegkunde. De weg die de Taskforce ‘De juiste zorg op de juiste plaats’ is ingeslagen, is daarbij een belangrijke motivator.

In ons veranderende zorglandschap is duidelijk behoefte aan de verpleegkundig specialist: een zelfstandige, betaalbare professional in de steeds complexere zorg. Maar welke

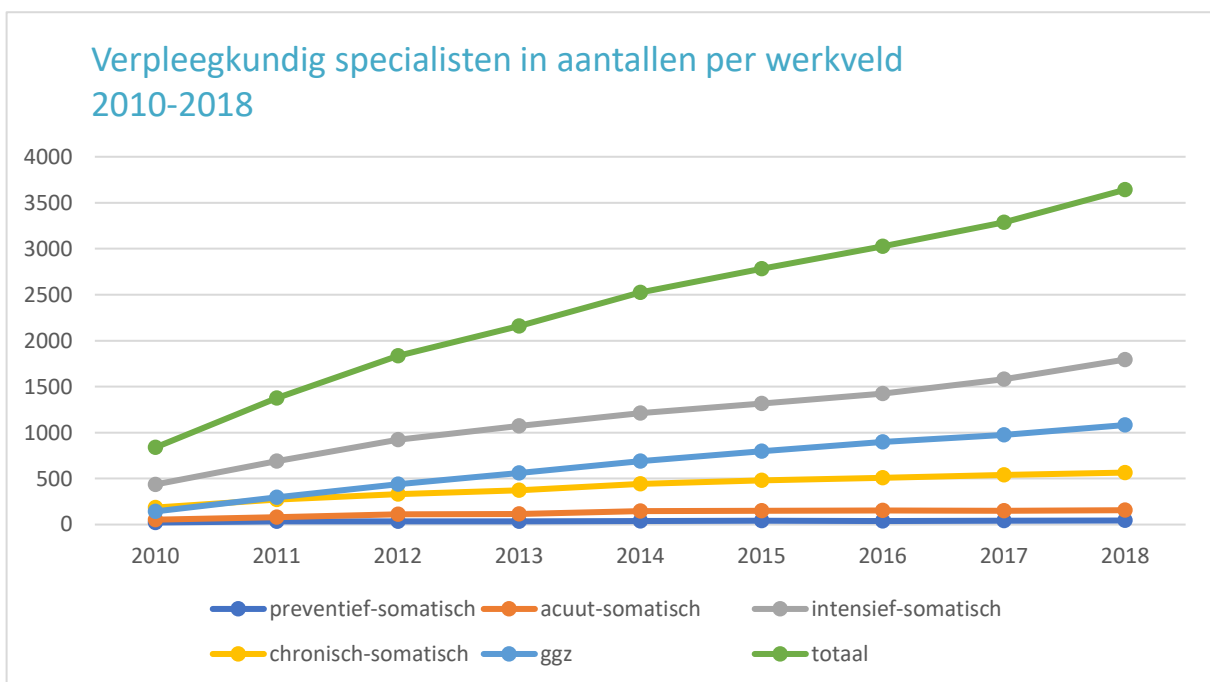
behandelingen komen hiervoor in aanmerking en welke eisen stelt deze taakstelling aan de opleiding? Wie controleert de kwaliteit? Welke nieuwe taken tekenen zich af in ontwikkeling en onderzoek in de zorg en hoe kan de beroepsgroep hier passend op inspelen?

Op deze vragen geeft het College met dit visiedocument graag een helder antwoord aan maatschappelijke partijen, medisch specialisten en ziekenhuizen, politici en beleidsmakers en natuurlijk aan patiëntenorganisaties. Zorgen voor een kwalitatief goede én betaalbare zorg is immers uiteindelijk de verantwoordelijkheid van ons allemaal samen.

De verpleegkundig specialist

Hoewel de verpleegkundig specialist pas in 2009 erkend werd als specialisme volgens artikel 14 van de Wet BIG, werden er al sinds 1997 verpleegkundig specialisten opgeleid met een driejarige opleiding in de GGZ. In hetzelfde jaar werden er ook al *Nurse Practitioners* opgeleid via een tweejarige masteropleiding *Advanced Nursing Practice*.

Met de BIG-erkenning van het beroep in 2009 is verpleegkundig specialist ook als beschermde beroepstitel geregistreerd: dit zijn verpleegkundigen die in aanvulling op hun HBO-Verpleegkunde diploma de opleiding Master Advanced Nursing Practice (MANP) hebben gevolgd. Deze masters degree geeft hen de wettelijke bevoegdheid zelfstandig te werken op het snijvlak van medisch handelen en verpleegkundige zorg.

Het idee achter de master voor verpleegkundigen was: niet alle medische handelingen hoeven per se door artsen uitgevoerd te worden. Er zijn patiëntengroepen en zorgvragen waarvoor een hoger opgeleide verpleegkundige een geschiktere professionele achtergrond en focus heeft. Het zou beter zijn als zij dan ook een aantal veel voorkomende medische handelingen voor deze groep kan uitvoeren. De inzet van deze goed opgeleide verpleegkundigen kan de zorg betaalbaar en efficiënt houden. Bovendien kunnen verpleegkundigen uit hun eigen professionele instrumentarium waardevolle aspecten inbrengen als: continuïteit van de zorg, de regie zo dicht mogelijk op de patiënt houden en meedenken over een goede kwaliteitscyclus: werken behandelingen, heeft de zorg het gewenste effect?

Het College Specialismen Verpleegkunde (CSV)

In artikel 14 van de Wet op Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg – verder kortweg Wet BIG te noemen - staan de wettelijk erkende specialismen in de zorg. De wet geeft de regels en normen weer waarmee wij als samenleving patiënten beschermen tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen door zorgverleners.

Het College Specialismen Verpleegkunde is conform artikel 14 van de Wet BIG verantwoordelijk voor de regelgeving voor de verpleegkundig specialisten. De taken en bevoegdheden van het College zijn:

- a) Vaststellen van het toetsingskader op grond waarvan deelgebieden van de verpleegkunde als specialisme kunnen worden aangewezen;
- b) Het aanwijzen van deelgebieden van de verpleegkunde als specialisme, het instellen van een register hiervoor en het vaststellen van de titel die de beoefenaar mag voeren;
- c) Vaststellen van de eisen voor inschrijving van een verpleegkundig specialist, en: aan welke eisen moet een opleiding tot verpleegkundig specialist voldoen?
- d) Het vaststellen van de eisen voor erkenning van de opleidingsinstellingen, de praktijkopleiders en de praktijkinstellingen;
- e) Vaststellen van de eisen en voorwaarden voor herregistratie;
- f) Beschrijven van gelijkgestelde werkzaamheden;
- g) Het doen van verzoeken aan de minister om een door het College vastgestelde specialistentitel als zodanig ook aan te merken in artikel 14, eerste lid van de Wet BIG.

Naast het verzorgen van de regelgeving voor verpleegkundig specialisten is het College dus ook verantwoordelijk voor de opleiding. Het College kan nieuwe specialismen vaststellen en specialismen opheffen, bepaalt wat de opleidingseisen zijn en hoe de kwaliteit van de opleidingen gewaarborgd blijft.

Missie:

Het College Specialismen Verpleegkunde (CSV) borgt de professionele standaard voor de verpleegkundig specialismen, zowel voor de opleiding tot verpleegkundig specialist als tijdens de beroepsuitoefening. Het CSV is het anker voor de verpleegkundig specialismen: stabiel en koersvast, om deskundige en zorgvuldige zorg te garanderen.

Dit doet het CSV met goede kaders voor kwaliteit en opleiding. Zo wordt de professie van de *verpleegkundig specialist* verder verbeterd, verbreed en benut en kan de beroepsgroep haar expertise op het snijvlak van cure en care uitdragen en borgen. Het College anticipeert met deze kaders ook op ontwikkelingen in maatschappij, organisatie en gezondheid. Het College zal daarbij samenwerken, verbinding en reflectie altijd stimuleren.

De genoemde ontwikkelingen kunnen van allerlei aard zijn: het kan gaan om nieuwe medische inzichten of methoden, maar ook om organisatorische verbeteringen of maatschappelijke trends, zoals het feit dat steeds meer mensen een hogere leeftijd bereiken en daardoor een gezamenlijk groter beroep doen op de medische zorg – ook op de complexere zorg.

In dit veranderende zorglandschap kan de verpleegkundig specialist niet alleen een belangrijke uitvoerende professional zijn, vanuit haar eigen achtergrond en expertise kan zij ook een zinvolle bijdrage leveren aan oplossingen voor bottlenecks in de zorg. Betrokken bij het beleid voor de patiëntenpopulatie en zorgvragen waarvoor de verpleegkundig specialist werkt, kan zij haar taak nog efficiënter en toekomstbestendiger inrichten. Wat hiervoor nodig is, is een constante verbetercyclus binnen het eigen beroep, in nauwe samenwerking met de disciplines waarmee wordt samengewerkt.

Samenstelling van het College Specialismen Verpleegkunde

Het College Specialismen Verpleegkunde heeft een onafhankelijk voorzitter en bestaat verder uit verpleegkundig specialisten, leden van de branchepartijen uit de gezondheidszorg (ziekenhuizen, ggz, zorg voor verstandelijk gehandicapten, de verpleeg- en verzorgingshuizen, thuiszorg en jeugdgezondheidszorg), opleiders, adviserende leden uit het wetenschappelijk onderwijs, de KNMG, de beroepsvereniging voor verpleegkundig specialisten en de Registratiecommissie Specialismen Verpleegkunde. [Bekijk een actueel overzicht van de leden.](#)

Taak en opdracht

Het College Specialismen Verpleegkunde heeft als taak het beroep van de verpleegkundig specialist in het Nederlandse zorgveld te bevorderen, te borgen, te reguleren en er toezicht op te houden. Het College heeft daartoe een stelsel van opleiding en registratie ontwikkeld, op basis van de volgende uitgangspunten:

Het functioneren, de veerkracht en de regie van mensen ten aanzien van hun eigen gezondheid en welzijn wordt optimaal ondersteund door de verpleegkundig specialist.

Continue professionele ontwikkeling draagt bij aan de vakbekwaamheid en ervaring van de verpleegkundig specialist.

De verpleegkundig specialist werkt in een inter- en/of multidisciplinaire zorgketen, waarin de patiënt centraal staat. Wie de regierol in deze keten heeft, hangt af van de patiënt, de zorgvraag en het zorgverloop. De verpleegkundig specialist kan deze regierol voor – maar liever mét de patiënt of cliënt samen voeren.

De (her)verdeling van taken en bevoegdheden kunnen voor dit specialisme met oog op de toekomst verder worden onderzocht en ontwikkeld. De optimalisatie van zorgkwaliteit en kwantiteit die deze beroepsgroep biedt, vereist steeds een goede afstemming met betrokken partijen. Het College ziet samenwerking met andere partijen als een belangrijke taak en neemt daartoe ook initiatief.

Er moet altijd een goede verbinding zijn van onderzoek, onderwijs, praktijk en beleid in de nationale – en indien aan de orde ook in internationale – context. De verpleegkundig specialist kan daarmee haar toegevoegde waarde altijd aantonen. Verpleegkundig specialisten kunnen zorginnovaties en evidence based practice implementeren in de organisaties en contexten waarin zij werken en zo de kwaliteit en veiligheid van de gezondheidszorg mede verbeteren.

De opleiding tot verpleegkundig specialist

Het College Specialismen Verpleegkunde zorgt dat verpleegkundigen opgeleid en geregistreerd worden tot verpleegkundig specialist. De speciale masteropleiding leidt hen op tot:

De zorgvrager in zijn of haar context als uitgangspunt nemen. De verpleegkundig specialist helpt hem/haar zélf de regie te houden over gezondheid, keuzes en welbevinden. De verpleegkundig specialist moet hiervoor natuurlijk vakbekwaam zijn, maar ook een goed samenwerkend en lerend vermogen hebben. We spreken niet over standaardsituaties, er zal altijd naargelang de context gekeken en besloten moeten worden.

Care en cure vanuit een verpleegkundige vak-achtergrond verbinden. Het uitgangspunt daarbij is het 'biopsychosociale model'. Dit is een combinatie van het medische model met psychologische en sociale factoren die samen bepalend zijn voor ziekte en het genezingsproces. Uit alle drie deze aandachtsvelden zal dus altijd een belangrijk deel van de scholing afkomstig zijn.

De verpleegkundig specialist werkt vanuit een verpleegkundig werkmodel. Dat wil zeggen: het dienen van een specifiek doel, met een specifieke manier van interveniëren, in een specifiek domein, gericht op de persoon als geheel, gebaseerd op ethische waarden en met een grote bereidheid tot samenwerken met alle betrokkenen bij de zorg.

Interdisciplinair samenwerken. Door met verschillende disciplines op te trekken in de gezamenlijke zorg, zal het resultaat de afzonderlijke bijdragen van de zorgprofessionals overstijgen. Voor veel aandoeningen waarmee mensen zich richten tot een arts of zorginstelling is deze bundeling van verschillende kennis en vaardigheden op medisch, paramedisch, verpleegkundig en sociaal vlak absoluut nodig.

Interprofessioneel leren. De studenten volgen een deel van het onderwijs samen met studenten van andere professies. Studenten van de verschillende opleidingen volgen daarnaast ook eigen, meer vakspecifieke opleidingstrajecten.

Huidige stand van zaken met betrekking tot de opleidingen

De opleiding tot verpleegkundig specialist kan op dit moment gevolgd worden als een duaal mastertraject aan een aantal NVAO-geaccrediteerde opleidingsinstellingen: de **Master Advanced Nursing Practice (MANP)**.

De studenten moeten een HBO-verpleegkunde hebben afgerond en enkele jaren werkervaring hebben. Het toezicht op de kwaliteit van de MANP-opleiding wordt bewaakt door de NVAO: Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie. Deze organisatie versterkt hoger onderwijsinstellingen in hun kwaliteitscultuur. Op basis van het oordeel van de NVAO worden opleidingen in het hoger onderwijs erkend en krijgen studenten een waardig diploma. De besluiten van de NVAO leiden tot erkenning van diploma's en titels, maar bijvoorbeeld ook tot bekostiging van opleidingen.

De erkenning van de praktijkinstellingen en praktijkopleiders waarmee de studenten werken wordt uitgevoerd door de Registratiecommissie Specialismen Verpleegkunde. Bij de erkenning van de opleidingsinstelling wordt onder andere getoetst in hoeverre de organisaties aan alle erkenningseisen (blijven) voldoen en hoe zij hun eigen kwaliteit constant borgen.

Het College Specialismen Verpleegkunde formuleert de kaders waarbinnen de Registratiecommissie haar taak uitvoert. Zij legt de verbinding tussen de externe accreditatie eisen van de NVAO, het interne kwaliteitssysteem van de hbo-instelling en de thans bekende *best practices* in het opleiden van verpleegkundig specialisten in de internationale context.

Het verder ontwikkelen van het beroep, de opleiding en het werkveld

Het College Specialismen Verpleegkunde streeft naar een opleidings- en registratiestelsel dat toekomstbestendig is. Dat zal een dynamisch stelsel moeten zijn, met ruimte voor nieuwe specialismen wanneer ontwikkelingen in de maatschappij daarom vragen. Een belangrijk uitgangspunt voor de opleiding is dat zij onderdeel moet uitmaken van de op elkaar aansluitende leertrajecten in het continuüm van mbo, hbo, wo, initieel, post-initieel onderwijs en bij- en nascholing.

Multiprofessionele deskundigheidsbevordering – zoals bijvoorbeeld effectief samenwerken en beleidsontwikkeling – wil het college graag opnemen in de herregistratie-eisen. Ook gaan we deelnemende beroepsgroepen tot een evenwichtige deelname stimuleren in dit opleidingstraject.

Samen met de verpleegkundig specialisten zelf én de beroepsgroepen waarmee zij werken willen we maatschappelijke, technologische, professionele en economische ontwikkelingen goed volgen om op tijd te kunnen bijsturen in de opleidingen en de eisen voor (her)registratie.

Academisering van de verpleegkunde kunnen we met deze opleiding en dit specialisme in de praktijk van de zorg verder bevorderen. Verpleegkundige expertise wordt door de verpleegkundig specialisten wetenschappelijk onderbouwd en kan worden getoetst. Onderzoeksvragen uit de praktijk moeten – mede via hen - doorgang vinden naar wetenschappelijk onderzoek en vice versa. Een leven lang leren en oog hebben voor eigen functioneren en dat van de beroepsgroep maken hiervan een logisch onderdeel uit: het College zorgt voor regelmatige evaluaties van de beroepsgroep van verpleegkundig specialisten.

Beleidsagenda 2019-2022

In de komende jaren heeft een College Specialismen Verpleegkunde een aantal thema's waar onze speciale aandacht naar uit moet gaan. Eén van die thema's is dat er meerdere vervolgopleidingen op hbo-masterniveau specifiek voor verpleegkundigen zullen ontstaan. De beroepstitel 'verpleegkundig specialist' is voorbehouden aan de opleiding MANP en kent in de toekomst twee inhoudelijke richtingen, te weten GGZ en AGZ.

De indeling van verpleegkundig specialisten zoals we die nu kennen bleek niet optimaal te functioneren. Verpleegkundig specialisten kwamen te werken in één van de 4 'somatische' sectoren: acuut, chronisch, intensief of preventief, óf in de GGZ. Maar de zorg wordt complexer en patiënten zijn steeds vaker niet in één van deze categorieën te 'vangen'. Ook met de komst van nieuwe medische mogelijkheden en technieken is het niet goed om vast te zitten in een te strakke scheiding van richtingen in de opleiding.

Tot 1 januari 2020 is het College bezig om de vier somatische specialismen samen te brengen in één nieuw specialisme. Hiermee wordt de flexibiliteit, waar in het zorglandschap behoefte aan is, gestimuleerd.

De vernieuwende zorgpraktijk, en met name de specifieke kennis en kunde die de verpleegkundig specialist nodig heeft, moeten leidend zijn voor de inrichting en inhoud van de MANP-opleiding. Het uitgangspunt daarbij is dat opleiding, leerwerkplek en leermeester in staat zijn om de masterstudent goed toe te rusten voor diens toekomstige plek in het zorglandschap. Het College wil zich in de komende periode toeleggen op het aanscherpen van haar eigen kaders om flexibeler, passender en in samenhang met de snelle maatschappelijke ontwikkelingen deze rol te kunnen uitvoeren. Dit doet het College in nauw overleg met de opleidingen en andere stakeholders. De eerder beschreven waarden van het beroep en de opleiding van de verpleegkundig specialist blijven daarbij uiteraard het uitgangspunt.

Profilering en positionering van de verpleegkundig specialist zijn vooral taakgebieden van de beroepsvereniging. Het College ondersteunt en stimuleert deze thema's door ze voortdurend bij stakeholders onder de aandacht te brengen.

Focuspunt voor het College vormt daarbij de verpleegkundig specialist als zelfstandig behandelaar. Het laten 'landen' van het besef van de bijzondere positie en toegevoegde waarde van de verpleegkundig specialist en van het verschil in rol en taken met, bijvoorbeeld, de gespecialiseerde verpleegkundige.

Bij alle beleidsthema's voor het College in de jaren 2019-2022 gelden onderstaande onderwerpen als focuspunten:

- Zorg door de lijnen heen
- Patiënt journey
- Meer nadruk op innovatie
- Ondersteuning van zelfregie
- Invloed van robotisering en technologie

Bijlage: samenhang wet- en regelgeving

Samenhang tussen wet- en regelgeving, procedure-afspraken en werkinstructies voor verpleegkundig specialisten			
WIE	WELKE	WAT	WAAR
OVERHEID	Wetten, AMvB's (waaronder tijdelijke besluiten) en ministeriële regelingen.	Alle rechtsregels die tezamen het Nederlands recht vormen.	wetten.overheid.nl
MINISTERIE VWS	<p>Wetgeving met betrekking tot de kwaliteit van de gezondheidszorg, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst (WGBO) - Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG) - Tuchtrect (als onderdeel van de wet BIG) - Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz) - Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (WMCZ) - Wet toelating zorginstellingen (WTZi) - Wet Bijzondere Opnemingen Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ) - Geneesmiddelenwet (Gnw) <p>Wet BIG</p> <ul style="list-style-type: none"> - Artikel 3 - basisberoepen - Artikel 14 - specialismen - Artikel 34 - opleidingsbescherming - Artikel 36 - voorbehouden handelingen 	<p>Geheel aan wetten die tot doel hebben de kwaliteit van de Nederlandse gezondheidszorg te bevorderen en te borgen.</p> <p>Wet waarin is vastgelegd op welke manier personen tot handelingen op het gebied van de individuele gezondheidszorg bevoegd zijn. Artikel 14: Artikel in de Wet BIG dat de wettelijke grondslag vormt voor het instellen van verpleegkundig specialismen op basis van een regeling.</p>	wetten.overheid.nl
BEROEPSVERENIGING V&VN	Regeling Verpleegkundig Specialismen	Beschrijving van de organen met hun taken en bevoegdheden, waarbij op hoofdlijnen is beschreven hoe de eisen rond registratie en herregistratie moeten worden vastgelegd.	vsregister.venvn.nl
COLLEGE CSV	<p>Algemeen Besluit</p> <ul style="list-style-type: none"> - Registratie, herregistratie, erkenningen, competenties <p>Specifieke besluiten</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5 specialismen - Buitenslands gediplomeerden 	<p>Uitwerking van de Regeling in concrete eisen en normeringen.</p> <p>Geheel van bepalingen met een specifiek toepassingsgebied.</p>	vsregister.venvn.nl
REGISTRATIECOMMISSIE RSV	<p>Beleidsregels</p> <p>Criteria</p> <p>Procedure-afspraken</p> <ul style="list-style-type: none"> - Interpretaties - Richtlijnen 	<p>Regels die zijn gericht op de uitvoering van bepalingen uit een collegebesluit.</p> <p>Normen die worden gehanteerd om te bepalen of er is voldaan aan de eisen van beleidsregels en collegebesluiten.</p> <p>Interne afspraken die stapsgewijs weergeven op welke wijze wordt vastgesteld of aan de eisen van beleidsregels en collegebesluiten is voldaan.</p>	vsregister.venvn.nl
ADMINISTRATIE Ledenservice	<p>Werkprocessen en -instructies</p> <ul style="list-style-type: none"> - Handleidingen 	Interne beschrijvingen die aangeven welke handelingen een persoon moet verrichten teneinde een specifieke taak correct uit te voeren.	